

Etten, Oude of Maartenskerk, 25-6-2017, Jakobus 1

Jakobus (Marcus 15:40): broeder des Heren, van Jezus.

Handelingen 15: rol bij het apostelconvent.

Leider van de gemeente in Jeruzalem (en van de oude kerk?).

Later verschuift het zwaartepunt naar Rome.

Een algemene rondzendbrief, niet aan één gemeente gericht (zoals bijv. de brief aan de Korintiërs), aan de 12 stammen in de verstrooiing.

Paulus schreef m.h.o.o. kerkstichting, Jakobus is meer binnenkerkelijk, de toon van de brief is pastoraal en bemoedigend, gericht op praktisch geloven en mensen tot de kern roepend. Hoe kunnen wij echt en waarachtig leven in de geest van Jezus?

Het christelijk geloof wordt verondersteld, gedachten doen denken aan de Bergrede van Jezus (bijv. zaligsprekingen – gelukkig degene die...; vgl. psalmen).

De schrijver denkt joods, maar is niet in alles de Tora trouw; kritische volgeling van Paulus, bekend met zijn werk.

Jezus (Lucas 6:46): Waarom roepen jullie 'Heer, Heer' tegen mij, maar doen niet wat ik zeg?

Jakobus stipt in de eerste hoofdstuk onderwerpen aan hij later uitwerkt.

Gemeente van Jezus Christus,

Jakobus legt de lat hoog, voor ons gevoel.

Tenminste – dat zeiden we tegen elkaar in de oecumenische gespreksgroep.

Hij heeft een duidelijke, concrete moraal, is praktisch ingesteld, weet wat het juiste handelen is en spreekt over volmaakt en zonder tekortkoming zijn.

Alsof wij mensen dat halen zouden...!

Jakobus lijkt ook in veel op de kerk die door de eeuwen heen gezegd heeft wat moest en wat niet mocht.

Veel mensen hebben daar de buik van vol en voelen weerstand, omdat het vaak gepaard ging met wij – zij denken, wij die het juiste pad bewandelen horen erbij – zij niet, zij moeten weg uit de gemeenschap.

Jakobus trekt verder nogal snel de conclusie dat beproevingen 'goed' voor je zijn, dat je er stevig en standvastig van wordt.

Maar is dat zo? Kan het ook niet de andere kant op gaan bij mensen? Gaat Jakobus niet te gemakkelijk voorbij aan onze pijn?

Wat als je té veel dragen moet en de kracht ontbreekt?

Houdt Jakobus wel rekening met ons onvermogen?

Ik herinner me iemand uit de eerste gemeente waar ik stond die er moeite mee had om naar de kerk te komen, omdat hij het gevoel had niet te kunnen voldoen aan wat van ons gevraagd wordt in het evangelie.

Paulus kent ook iets van dat onvermogen als hij schrijft over dat je doet wat je niet wilt doen en dat je eigenlijk haat...

Als je in de ban van de alcohol bent, bijvoorbeeld, ben je het zelf die dat doet of is de drank het probleem?

We voelen allemaal wel dat het niet zo simpel ligt als Jakobus schetst,
Maar is de lat hoog leggen de bedoeling van Jakobus?

Is wat hij schrijft anders bedoeld dan wij in eerste instantie horen?

Uit die eerste verzen blijkt dat Jakobus juist 'weet heeft van de concrete moeite om het geloof in de opgestane Jezus Christus handen en voeten te geven en het vast te houden.' (A. Groeneveld)

Anders zou hij niet oproepen tot vast geloofsvertrouwen en tot standvastigheid/het uithouden, tot het liefhebben van God (vers 12), m.a.w. dat gelovigen niet terugvallen, hun geloof laten verwateren, maar groeien in geloof.

De brief richt christenen op de Tora zoals die in het evangelie van Jezus Christus vervuld is en houdt christenen bij de les: ga niet achterover leunen, laat je niet opslokken door het leven van alledag, maar geloof elke dag daadwerkelijk.

Jakobus ziet beproevingen als test – ze maken het je (zéker) moeilijk én als kans - als christen kun je aan God laten zien wat het navolgen van Jezus je waard is.

Voor Jezus ging het ook niet allemaal van een leien dakje, lijden aan de wereld, zuchten om wat mensen uithaalden en erbarmen om wat zij allemaal moeten doorstaan.

De brief wil christenen bemoedigen: houd vol, blijf bij de goede God, ook al zijn jullie een klein groepje in een wereld die er andere godsdienstige en levensbeschouwelijke praktijken op na houdt.

En als beproevingen op jullie weg komen, zullen jullie de verantwoordelijkheid niet afschuiven op anderen of op God.

Geen alibi verzinnen en jezelf buiten spel houden, verantwoordelijkheid ontlopen.

En zeker niet denken dat God achter de beproeving zit en die organiseert.

Veel mensen zitten met deze vraag.

Als ze vragen: Waarom zijn er zo veel problemen in de wereld?

Zo veel nood: honger, oorlog, armoede, ziekte.

Waarom grijpt God niet in?

Waarom laat Hij dat toe?

In gesprekken komen zulke vragen vaak aan de orde.

Er spreekt soms verongelijkheid uit en een gevoel van zelfmedelijden.

Jakobus zou reageren in de trant van: Is al die ellende de wil van God?

Heeft Hij niet allang aangegeven wat Hij ervan vindt?

Is het misschien onze taak om in te grijpen?

Geeft Hij ons de kans om er iets aan doen?

Je kunt de verantwoordelijkheid voor het kwaad in de wereld niet afschuiven of ontlopen, zegt Jakobus,

Ga bij jezelf te rade, wat je zelf zou kunnen doen, wat jouw mogelijkheden zijn!

God schenkt goede gaven (offer dienst in de tempel): God dient ons! door het woord van de waarheid heeft Hij ons tot leven geroepen.

God heeft het woord in ons geplant dat ons kan redden.

Ik denk aan het hebreeuwse woord 'dabar', dat Jakobus zeker gekend heeft.
Dabar betekent zowel woord als daad.
De woorden van God, de daden van God.
Woorden en daden van God vallen samen.
God spreekt licht en het licht was er.
Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond, vol van goedheid en
waarheid (betrouwbaarheid) -> Jezus Christus.
Wij zeggen dat we de daad bij het woord moeten voegen, of we zeggen 'geen
woorden maar daden'.
Bij God is daar geen sprake van – zijn woord IS daad, zijn daden spreken.
Jakobus verkondigt een betrouwbare God.
Een door en door goede en volmaakte = integere God, waar geen spoortje kwaad in
is.
Van wie u op aan kunt. Op wie u kunt vertrouwen.
Eén, enig God, uit op leven en bevrijding voor u en alle mensen.
Voor wie u niet bang hoeft te zijn, dat Hij u op een onaangename manier zal
verrassen, dat Hij zich opeens van u af zou wenden, zou 'draaien'.
Beproevingen en verleiding komen niet uit zijn koker.
Die horen bij het geloof, bij de keuze die u maakt.
Niemand ontkomt eraan dat er dingen gebeuren die afleiden van God, die het
moeilijk maken in God te blijven geloven.
Door beproevingen wordt duidelijk wat er in het hart van de mens leeft – het hart =
de zetel van de wil, m.a.w. waarop je als mens gericht bent, waardoor je ten diepste je
levenshouding laat bepalen.
Laat je je bepalen door liefde tot God, door diepe verbondenheid met de God die
goede gaven schenkt?
De grote vraag voor Jakobus is niet hoe integer God is, maar hoe een mens die leeft
met de goede God integer wordt!

Jakobus schrijft over integriteit.
Betrouwbaar ben je als je doet wat je zegt en je zegt wat je doet.
Als je leeft zonder verborgen agenda.
Als je volmaakt bent – integer, uit één stuk.
Roep om in de maatschappij: ambtenaren bijv. beloven integer te zullen handelen,
volgens de regels en ten dienst van de burgers.
Riante regelingen voor topmanagers doen twijfelen aan hun integriteit, werken ze nog
wel in het belang van het bedrijf en de werknemers, of is eigenbelang hun drijfveer?
Hoe wordt u een betrouwbaar mens, die niet meedraait met alle winden (als een golf
in zee door de wind heen en weer bewogen)?
Hoe vaak hoor ik tegenwoordig niet de opmerking: godsdienst is de oorzaak van alle
ellende in de wereld.
Vaak reageer ik met: Hebben alleen godsdienstige mensen leed veroorzaakt in de
wereld?

Kan het zijn dat mensen in hun verlangen naar macht verantwoordelijk zijn voor de ellende in de wereld?

We erkennen als kerken dat we een tweeslachtig verleden hebben:

in Noord-Ierland is pas, na jaren, een verdrag gesloten, we kennen een geschiedenis van kruistochten, kettervervolgingen, kerksplitsingen.

En als u of ik onze ogen sluiten, om te bidden, hebben wij God dan dingen te vertellen die stroken met zijn wil of handelen we nu eens zus, dan weer zo, hoe het ons het beste uitkomt?

Hoe komt zulk gedraai over op anderen?

Als ze ons meemaken in werk of zaken, of als ze ons horen praten over anderen, wat zien ze aan ons?

Elk volmaakt geschenk komt van boven van de Vader.

Jakobus brengt ons leven met alle ups en downs, met alle dubbelhartigheid en halfslachtigheid die ons eigen zijn in aanraking met de werkelijkheid van God.

Hij heeft zijn woord in ons geplant.

Huib Oosterhuis dicht in Gezang 487: De Heer plant als een boom in ons zijn eigen leven.

Je voelt het heil dat uit deze woorden tot je komt.

Gods leven wordt in ons leven geplant. Gods volmaaktheid in onze onvolmaaktheid. Iets om je over te verwonderen... dat God dat doet.

En het in ons geplante woord moet je niet onderschatten. Bij God zijn woord en daad één. Zijn woord draagt vrucht in ons.

Hoe dat in zijn werk gaat? Jakobus vgl. het met in de spiegel kijken: van de volmaakte wet der vrijheid.

Wet en profeten, Jezus Christus, verkondiging van de apostelen - de hele weg van bevrijding die God gaat met de mensen tot nu toe.

Je kunt erin kijken, vluchtig, en weer wegwezen, zodat je prompt vergeet hoe je eruitziet.

Je kunt erin kijken, je erin verdiepen, vooroverbuigen (overpeinzen à la Psalm 1) en erbij blijven, je ziet jezelf erin zoals je bent, geen vlek of rimpel wordt verbloemd, en tegelijk zie je jezelf erin zoals God je bedoelt - de nieuwe mens, beeld van God, en wie was meer beeld van God dan Jezus Christus?

'Doen' is bij het woord van de waarheid blijven, bij het beeld van Christus blijven, groeien in het beeld dat je wordt voorgehouden.

Onder invloed van het woord dat daad is, laten we achter wat volgens God niet bij ons hoort en worden we wat we zien.

We worden eerstelingen van de schepping: de eerstelingen van de oogst die aan God worden toegewijd en vooruitwijzen naar de nieuwe schepping.

Dat is de bedoeling van Jakobus!

Het woord van God zal het doen: groei in daadwerkelijk geloof realiseren.

Wie het gezaaide en ingeplante woord aanneemt, zet het als vanzelf om in daden.

Eén is volmaakt, integer, betrouwbaar, goed: God.

Laten we ons in geloofsvertrouwen op God richten, God geeft de groei!
Amen.